

Duurmelken in onderzoek

De normale lactatielengte bij geiten is, net als bij koeien, een jaar. Melkgeiten kunnen echter meerdere jaren achterelkaar gemolken zonder dat het dier aflammert, het zogenaamde duurmelken. Onder geitenhouders neemt de belangstelling voor duurmelken toe. En niet alleen om tot spreiding in het melkaanbod te komen. Een belangrijk argument is ook arbeidsbesparing en met name het voorkomen van pieken in de arbeidsbehoefte. De ervaringen met duurmelken zijn echter nog beperkt. Op verzoek van de werkgroep Geitenhouderij is een project gestart om de waarde van duurmelken in de geitenhouderij te onderzoeken. Het project wordt gefinancierd door het PZ en LNV en wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met de veevoerindustrie.

Nieuw project

Het fenomeen duurmelken is niet nieuw. In 1995 is er al een deskstudie gedaan naar de melkproductie bij zowel duurmelken als doormelken (bij 'doormelken' is er sprake van een normale lactatielengte, maar wordt het dier niet drooggezet). Sinds die tijd zijn meer geitenhouders gestart met duurmelken, met op zich goede resultaten maar ook nieuwe vragen met name op het gebied van management en voeding. Gezien de verwachte mogelijkheden en voordelen van duurmelken, is toepassing eigenlijk nog maar beperkt. Op verzoek van de NeVeM (Nederlandse Vereniging voor melkgeitenhouders) en LTO-werkgroep Geitenhouderij is er een project gestart om de mogelijkheden en problemen van duurmelken te onderzoeken, maar vooral ook de toepassing van duurmelken te stimuleren door veel bekendheid er aan te geven. Het project zal dit jaar en het volgende jaar lopen en wordt gefinancierd door het Productschap voor Zuivel (PZ) en door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het project wordt uitgevoerd bij zes geitenhouders in samenwerking met de veevoerfirma's Hendrix UTD, CHV en Boerenbond Deurne.

Duurmelken

Geiten zijn als geen ander zoogdier in staat de melkproductie heel lang vol te houden, tot meerdere jaren. Bij jonge dieren zie je zelfs een toename in melkproductie bij het ouder worden, zoals ze ook zouden hebben als ze wel gelamd hadden en een nieuwe lactatie waren gestart. Vrijwel altijd zie je wel een seizoensinvloed op de melkgift, met een lagere productie in de wintermaanden en weer een productieverhoging in het voorjaar.

Door geiten te duurmelken is het mogelijk om het aanbod aan geitenmelk af te vlakken, omdat je in ieder geval een deel van de geiten in de winter op een goed productieniveau hebt. Voor diegenen die een wintertoeslag op de melk ontvangen, is duurmelken een alternatief voor systemen waarbij het dek- en aflamseizoen wordt verschoven.

Meer voordelen

Duurmelken heeft meerdere voordelen. Minder geiten die aflammeren zorgen voor minder werk, zodat de arbeidspiek afneemt. Voor een aantal duurmelkende geitenhouders is dit een belangrijk argument. Ook voor het welzijn en de levensduur van de geiten biedt duurmelken voordelen. Veel ziekteproblemen en uitval van geiten vindt plaats in het einde van de dracht, tijdens of na het aflammeren. Met duurmelken lopen de geiten dus minder risico, waardoor ze gezonder blijven en minder vaak dood dan wel levend moeten worden afgevoerd.

Minder drachtige geiten levert natuurlijk ook minder lammeren op. Voor de vervanging van de veestapel zijn alle lammeren ook lang niet nodig, en afzet naar de mestrij is meer noodzaak dan gerief. Het voorkomen van 'overtollige lammeren' kan ook voordelen hebben voor het imago. Een ander punt is wel dat je van de goede geiten graag nakomelingen wilt hebben en dat door duurmelken de selectiescherpte kan afnemen.

Elk voordeel heb z'n nadeel

Bij duurmelken wordt geprobeerd de natuur enigszins naar de hand te zetten, door geiten niet in bronst te laten komen of door bronstige geiten niet te laten dekken. Deze werkwijze geeft mogelijk een verhoogde kans op schijndracht. Belangrijk hierbij is waarschijnlijk wel dat de duurgemolken geiten zo weinig mogelijk merken van bokken en andere zaken die hun bronst kan triggeren, zeker als er een deel van de koppel wel bij de bok wordt gedaan en een deel niet. Lang niet altijd is er een scheiding mogelijk van wel en niet te dekken geiten. De vraag is even hoe groot het probleem van schijndracht is en hoe, onder de verschillende omstandigheden op de geitenbedrijven, de gevolgen kunnen worden beperkt.

Ook het in conditie houden van de dieren is een belangrijk punt, zeker in de winterperiode waar door seizoensinvloeden er een natuurlijke daling in melkgift plaatsvindt. Vervetting van dieren moet worden voorkomen, onder meer om de vruchtbaarheid voor de volgende lactatie op peil te houden. In goede samenwerking met de voorlichters van de veevoerindustrie worden de rantsoenen vastgelegd en wordt de conditie van de dieren geregeld gemeten.

Vragen genoeg

Duurmelken als management-tool voor melkspreiding en arbeidsbesparing is nog lang niet uitgekristalliseerd. Een belangrijk onderdeel in het project is communicatie naar de doelgroepen, zoals geitenhouders, voedingsdeskundigen, veeartsen, enzovoort. Er zullen dan ook, naast de gebruikelijke rapportages, meerder verhalen in de vakbladen verschijnen. Ook zullen via workshops, die samen met de deelnemende veevoerindustrieën worden opgezet, geitenhouders worden geïnformeerd. Informatie over dit project (en andere projecten die onder dezelfde noemer door LNV worden gefinancierd) kunt u vinden op www.verantwoordeveehouderij.nl.

Erik Schuiling